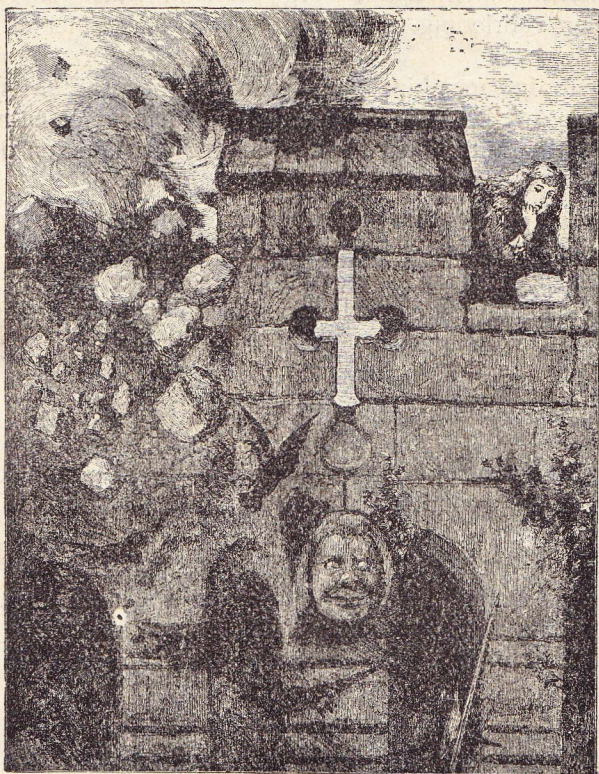

MISLUKT.

De tweede morgen brak aan. Wouter nam een korte rust. Pas was hij ingesluimerd, of men wekte hem weer. Graaf van Moerheide verwachtte hem in den raad. Van Dillen spoedde zich naar de kamer, waar eenige edelen zaten. Laurens bevond zich bij hen. Door de geheime gang was hij op Duinen-

Jacqueline boog zich buiten den vestingmuur (blz. 546).

burg gekomen, weergekeerd van zijn reis naar Antwerpen, waar hij Jozef Keniers gesproken had.

— Goed nieuws, zei graaf van Moerheide opgewekt. Maurits van Nassau heeft zijn vloot uitgerust, om Antwerpen te bestoken. Het zal nu toch gebeuren. Te Antwerpen zijn de maatregelen genomen. Reniers heeft er een drie honderd vertrouwden, die zoodra Maurits nadert, brand stichten in de stad, om er verwarring en schrik te wekken. Ook zullen ze een aanval op 't kasteel doen. 't Is jammer, dat de onderneming, door mij nog onbekende redenen verdaagd werd. Ze had moeten geschieden, toen wij Nieuwpoort namen en de verwarring hier zoo groot was. We hebben wel een sterke bende gelokt uit Brussel, maar nu onze list bekend is, neemt de veldheer al maatregelen om die terug te sturen

en ons te doen belegeren door afdeelingen uit de garnizoenen van Veurne, Duinkerke en Oostende. We moeten het weten te doen, om de legerbende uit Brussel hier te houden en daarom nog een stoutmoedig stukje uithalen. Deze nacht kan een groep van onze mannen Duinenburg verlaten en binnen Hond-schoote dringen, dat geen bezetting heeft. Ze veroveren het stedeke en 's morgens trekken ze heen. Een andere groep moet een aantal dorpen in beroering brengen. Ze kunnen voor het licht er weer veilig binnen ons slot zijn, dank aan onze verborgen gang. En zoo wekken we den indruk, dat we toch een afdeeling krijgslieden buiten Duinenburg bezitten. Zulks zal den veldheer misschien bewegen voorloopig zijn Brusselsch regiment hier en dus ver van Antwerpen te houden.

Dit plan vond algemeene instemming en men besprak het in alle bijzonderheden, stelde reeds een groep dappere krijgslieden samen en bracht hun op de hoogte van den avontuurlijken tocht. Adelbert van Loo zou de aanvoerder zijn.

Dien dag deden de Spanjaarden weer een bestorming, maar zonder voor hen gunstigen uitslag. Jacqueline hielp dapper mee. Ze bracht kogels, steenen aan, stak de hoepels in vlam en vreesde geen gevaar. De Spanjaard week, maar had door gloeiende kogels brand gesticht binnen Duinenburg. Dadelijk bluschte men. De belegeraar trok weer af... Jacqueline was vol geestdrift... Ze boog zich buiten de vestingmuur... Ze keek naar de vluchtelingen...

— Ziet ze loopen ! riep ze. Leve de vrijheid ! Voor 't zelfstandig Vlaanderen.

Wouter zag haar en rukte haar vlug achteruit... en gelukkig, want een kogel floot hun rakelings voorbij.

— O, Jacqueline, waag niet zoo uw leven ! riep van Dillen, nog ontsteld uit... Mijn Hemel, ik beef er van... En wat voel ik nu, hoe lief ge me zijt !

In dit hachelijk oogenblik had hij het groote woord gesproken, maar van achter een borstwering dook plots vader Aleppo op.

— Jonker, sprak hij op gestrengen toon, de dochter van graaf van Moerheide mag uniet lief zijn...

— Waar moet gij u mee ! snauwde Wouter.

Hij keek Jacqueline aan, als verwachtend, dat zij den monnik eveneens berispen zou.

— Vader Aleppo spreekt de waarheid, zei ze, de oogen neergeslagen. Jonker van Dillen, alleen vriendschap mag tusschen ons bestaan, maar bij mij is ze echt...

Ze boog en vlug ging ze heen, gevolgd door den geestelijke. Wouter werd vreeselijk somber op dat oogenblik. Maar men riep hem. Hij was immers de bevelhebber van den Duinenburg.

.....
De Spanjaard hield zich dien dag vrij rustig, wel loste hij eenige schoten, maar deed geen bestorming. 's Avonds zei van Moerheide tevreden : « Weer tijd gewonnen ».

.....
Om acht uur trok Adelbert van Loo met zijn groep heen. Het was een stoutmoedige tocht, dien ze zouden volbrengen. En de jonker wist het, indien

ze verrast werden, zou zijn lot onvermijdelijk zijn. Dan werd hij als oproerling gedood.

Maar die gedachte kon hem niet van zijn plan afbrengen.

Hij had onverschrokken mannen mee. De beste was Lepelaar...

Eens had een der vrienden van Isegrim zoo den armen Jozef aangesproken, den schoutsknecht van den heer van Dillen. De lepelaars vormden voor den wapenstilstand een bende voorvechters en patroeljeerders. Enkele van die gasten waren nu in dienst van graaf van Moerheide. Maar na Jozefs dood werd de naam gegeven aan een der stoutmoedigste bespieders, die we onder meer ontmoet hebben te Ramscapele, waar hij Rozef Reniers uit Antwerpen opwachttte.

Deze Lepelaar stapte thans naast Adelbert van Loo... Ze zouden weer wat verwarring zaaien onder de Spanjaarden, om te trachten de legerbende uit Brussel hier te houden...

.....

In het slot zelf heerschte kalmte. Isegrim verborg zijn onrust... Hij wachtte maar op nieuws uit Antwerpen. Wouter bevond zich bij hem. Ook Jacqueline zat daar... Graaf van Moerheide stond nu en dan op en wandelde heen en weer.

De oude Kathelijne kwam de tafel dekken voor het avondmaal...

— Wouter, sprak de graaf eensklaps, gij hebt Mariette zien verbranden...

Ieder keek hem aan...

— Ik denk aan dien dag, vervolgde van Moerheide diep ontroerd... En gij moogt de waarheid weten en Jacqueline ook... Mariette was mijn vrouw... echter niet Jacqueline's moeder, doch mijn tweede echtgenoot...

— Vader ! kreet het meisje...

— We waren in stilte gehuwd... vele jaren na den dood van uw moeder, kind... Mariette heeft u opgevoed... u groot gebracht... Ge waart zeer aan haar gehecht. Ik beminde haar, en nadat zij zoo vele jaren ons huishouden waar had genomen, trouwde ik met haar. Zij zelve wilde, dat dit verborgen bleef totdat gij gehuwd zoudt zijn... Ze eischte dit, omdat ze niet van adel was... en ze vreesde, dat mijn tweede huwelijk u nadeelig zou kunnen zijn voor een verbintenis met een jonker van hoogen stand.

— Zoo was mijn zuster... altijd aan anderen denken, zei Kathelijne...

— Maar ik zou me niet aan adeldom gestoord hebben, hernam Isegrim, ik hecht niet aan wapen, schild en rang... Ik was gelukkig met Mariette, maar ze teerde niet in Holland. Ze verlangde naar Vlaanderen. Ze smeekte me, haar zuster Kathelijne te mogen bezoeken. Ik ried het haar af, doch moest eindelijk toegeven. Ze vertrok.

— Ja, en ze kwam bij mij, sprak Kathelijne, eerst te Nieuwpoort en dan te Sint-Joris. Maar ze wilde blijven...

— Weer uit bezorgdheid voor, Jacqueline, ging Isegrim voort. Altijd vreesde ze, dat ons huwelijk bekend worden en dit u schaden zou. En daarom verbande ze zich zelve. Ze vertoefde in Vlaanderen en o, ik verlangde zoo naar haar.

— Marietta begon hier van 't danig peinzen te suffen, vertelde Kathelijne weer. De menschen zeiden, dat ze aan hekserij deed. Om mij niet in gevaar

te brengen vertrok ze weer, en ze ging te Brugge wonen. O, altijd dezelfde... zich opofferen voor anderen.

— Ja, stemde Isegrim toe... Ik liet haar opsporen... ge weet het, Kathelijne. Ik zond u boden. En toen kreeg ik zekeren dag bericht, dat Marietta aan gehouden was als heks. Ik had geen rust meer... ik moest ook naar Vlaanderen. Juist kreeg ik opdracht om voor de krijgsplannen in de kuststreek te gaan werken. Dat hield me nog eenige dagen op... En helaas, ik kwam te laat, om mijn arme vrouw, uw tweede moeder, Jacqueline, te verlossen... Ge weet het, we hoorden nabij Brugge, dat men een heks zou terecht stellen. En 't was Marietta. En ik moest me beheerschen, me kalm houden. 'k Mocht me niet verraden. Ik had hooge belangen te behartigen. O, Wouter, gij kunt niet begrijpen, wat er bij die eerste ontmoeting met u, in mijn hart omging... En nu weet ge, waarom Marietta nog in de vlammen Jacqueline's naam noemde. Ze was mijn kind als een tweede moeder geweest... En de wreedaards loerden dan op mijn dochter, om haar een zelfde lot te beschikken. God heeft het gelukkig verhoed.

Graaf van Moerheide weende. Ook bij Kathelijne waren droevige herinneringen gewekt. Ze wist het nog zoo goed, hoe dien vreeselijken avond graaf van Moerheide bij haar kwam en hij 's morgens voor den Nieuwpoortschen schout langs een hol in den grond en door een watergang vluchtte en ze later dienzelfden weg volgen moest, om insgelijks een heksenproces te ontgaan.

— Vader, zei Jacqueline, o, waarom heeft Marietta zich niet openlijk mijn tweede moeder betoond ! Ik hechtte niet aan adel of rang en met haar zou ik in Holland gebleven zijn. Maar alleen weigerde ik dat en dus kwam ik met u mee.

— Marietta wilde het anders, kind. Ze was niet van adel, maar edel van gemoed.

Wouter van Dillen zat in gedachten... Graaf van Moerheide zelf had hem eens gezegd, dat er een klove was tusschen hem en Jacqueline. Welke dan ? Om adel gaf hij niet... en Jacqueline hechtte er evenmin aan.

Toen wantrouwde de graaf mij nog, meende Wouter. Nu is alles veranderd... Zou ik hem de hand vragen van Jacqueline ? Doch ik moet toch eerst met haar spreken... En zij ook zegt, dat ik haar niet mag beminnen.

Men meldde bezoek. De heer de Lowy werd aangediend.

Wouter herinnerde zich den ouden man bij wien hij dien eersten avond Jacqueline had gebracht op het landgoed de Reiger.

Jacqueline rees nu verheugd op.

— Hij is zeker haar oom of misschien haar grootvader, zei Wouter bij zich zelf.

— Wil ik mij verwijderen ? vroeg hij aan den graaf.

— Wel neen... de Lowy is onze bondgenoot en meer nog.

Verrast keek van Dillen op. Niet een bejaard heer, maar een knappe, jonge man trad binnen; hij had hem na zijn bevrijding uit den toren te Loo in het huisje buiten 't stadje gezien.

Wouter kreeg een geweldigen schok. De Lowy omhelsde Jacqueline en kuste haar. En zij klemde zich tegen hem en was diep ontroerd.

Van Moerheide richtte zich tot Wouter en zei :

— Nu hebben we geen geheimen meer. Ik stel u mijn schoonzoon voor, graaf de Lowy, Jacqueline's echtgenoot. En gij zelf hebt aan hun huwelijk meegewerkt.

— Ik ? vroeg Wouter, wien alles scheen te draaien en die zich zeer beheerschen moest, om zijn geweldige teleurstelling en zelfs zijn smart te verbergen.

— Ja, zeker ! hernam van Moerheide. Eens hebt ge voor Jacqueline een briefje bezorgd aan vader Aleppo, te Nieuwpoort, een mijner verwanten. Het was in de dagen, toen we al te vrijmoedig beroep deden op uw dienstvaardigheid.

— Ik herinner het me, stamelde Wouter.

— Graaf de Lowy was reeds voor mij naar Vlaanderen gegaan. Daar hij hier niet zoo bekend was, als ik, kon hij zich vrijer bewegen en voormalige vrienden polsen over hun medewerking. Hij had zich echter als een ouden heer vermomd en huurde het landgoed de Reiger. Daar verzamelde hij allerlei kunstschaten, die mij toebehoorden en welke ik bij mijn vertrek, aan vrienden toevertrouwd had. De Lowy bewees mij groote diensten. In Holland leerde hij Jacqueline beminnen. Ik kon vallen. Op mijn hoofd was een prijs gesteld. De Lowy wenschte dan Jacqueline te huwen, om beter haar beschermmer te zijn. En we zonden om vader Aleppo, die hen op de Reiger in den echt verbond.

— En in plaats van mijn geliefde vrouw te beschermen, zat ik in Engeland, toen zij door die onmenschen mishandeld werd, sprak de Lowy, die Wouter minzaam begroet had.

— Eén belang ging voor, hernam van Moerheide : dat van het land. En ik had u noodig in Engeland. Gij komt op 't onverwacht terug.

— Door Frankrijk... Te Winoxbergen vernam ik, dat de toestand veranderd was en gij u op Duinenburg bevondt. Natuurlijk wil ik bij u zijn, om mijn vrouw te beschermen. En gelukkig ken ik de geheime gang. Bovendien moet ik u mijn nieuws brengen. Het zal u trouwens uit brieven reeds bekend zijn.

— Wij kunnen niet rekenen op hulp uit Engeland ?

— Neen... Men beschouwt daar alles als ontijdig en overijld.

— En Engeland zelf is naijverig op Holland, dat te veel macht krijgt op zee... Och, ja, wij moeten op eigen kracht steunen. En ik ben ongerust...

Wouter van Dillen luisterde slechts vaag. Zijn droom was verzonden. Hij zag hoe overgelukkig Jacqueline tegen haar echtgenoot leunde. Nu begreep hij de woorden van Isegrim, de vermaningen van Aleppo. En Jacqueline, ze was hoffelijk geweest, maar had zeker nooit vermoed, welk een vraag er van Dillen op de lippen brandde.

— Ik mag geen wrok hebben, zei Wouter bij zich zelf. Ze hebben me gewaarschuwd.

Hij nam afscheid, zeggende, dat hij een ronde moest doen. Maar hij wilde alleen zijn, om tot kalmte te komen. Hij voelde als een geweldige pijn aan 't hart.

... ..
Voor 't licht werd keerden Adelbert van Loo, Lepelaar en de vrijbuiters terug. Hun tocht was gelukt. Uit Hondchoote had de burgerij verschrikt de

vlucht genomen en ze zaaiden nu angst in de omliggende dorpen. Men had een groep Spanjaarden bij de Moeren overvallen en Adelbert kon zijn mannen niet beletten hen te doden. Men had zich in verschillende dorpen vertoond, eten en drank geëischt en zoo den indruk gewekt, dat Isegrims mannen overal in 't ronde zwierven.

Wat later meldde een bespieder, dat de Brusselsche afdeeling niet zou vertrekken. De kommandant van Nieuwpoort was voor den krijgsraad verschenen en ter dood veroordeeld. Gisteren scheen het nog of hij genade zou krijgen. Maar op het nieuws van Hondshoote en omgeving had de generaal hem laten neerschieten.

Jacqueline hoorde dit en ze kon geen medelijden gevoelen met den man, die van haar toestand gebruik had willen maken, onder schijnheilig gehuichelde vriendschap, om haar ten val te brengen.

Zoo vernam men op Duinenburg steeds het nieuws van buiten. Dien dag hadden weer vreeselijke bestormingen plaats. De belegerden sloegen ze af. Wouter waagde zich op de gevaarlijkste punten. 't Was of het leven geen waarde meer voor hem had. Onder die heftige tooneelen dacht hij aan de geweldige ontgoocheling van gisteravond.

Kort voor de duisternis viel, deed de Spanjaard een nieuwe aanval. Van alle zijden zwermde de soldaten aan. Ze gelukten er in vloten in de vest te brengen, ladders te plaatsen... Sommigen bereikten de borstwering. Maar de mannen van Isegrim vochten als razenden en nogmaals sloegen ze de belegering af.

Wouter streed dapper mee. En hij snelde altijd naar het meest bedreigde punt. Toen de Spanjaard aftrok, lag de aanvoerder bewusteloos tegen een hoektoren. Men bracht hem in de kamer van den hoofdmans. Van Dillen was door een zwaard in den schouder gewond. Men verbond hem en bracht hem te bed. Toen hij tot bezinning kwam, zag van Dillen Jacqueline aan zijn sponde. Glimlachend bemoedigde ze hem. Zij zou hem verplegen. Wouter dankte haar innig. Dan sloot hij de oogen! Liever zag hij haar niet aan. Ze was de vrouw van de Lowy. En zijn liefde moest versterven...

Isegrim stelde de Lowy als Wouters plaatsvervanger aan. Maar de hoofdmans begreep, dat de Duinenburg niet lang meer stand kon houden. De vijand was in te groot aantal en de verdedigers werden afgemat. Heen trekken dan... vannacht het bevel laten geven aan de schepen?

Graaf van Moerheide kon er niet toe besluiten. Nog tijd winnen voor den aanslag op Antwerpen, nog de Brusselsche afdeeling hier houden...

Isegrim beraadslaagde hierover, toen Lepelaar een bode binnen bracht. Het was de Waterlooper. Hij kwam uit Holland. Zijn verslag was kort. Maurits van Nassau had een vloot verzameld, om Antwerpen te naderen, maar door den storm waren bij Dordrecht de schepen uiteengeslagen en zeer gehavend. Men moest nu het plan opgeven. Later zou men Antwerpen op een andere wijze aantasten.

— Dus, mislukt, alles mislukt! riep van Moerheide op somberen toon uit. Vlaanderen blijft onder de hiel van den Spanjaard. Geen vrijheid, geen zelfstandigheid hier!

Maar hij onderdrukte zijn smart. Vlug nam hij de maatregelen voor den aftocht. Hij moest zijn mannen het leven redden. Dat ook was nu plicht. Een

bode ging naar Nieuwpoort. De Lowy kreeg bevel het geschut los te branden in de richting van het Spaansche kamp. De strijd was plots geëindigd... En gansch andere drukte heerschte thans op den Duinenburg...

Isegrim ging het nieuws zelf aan Wouter melden.

— Nu zal ik u tot last zijn, sprak van Dillen...

— Mijn leven is borg voor uw veiligheid! verzekerde de graaf.

En een uur nadien slopen de mannen door de gang. De laatste soldaten van 't garnizoen hielden het kanonvuur levendig. Toen het zweeg, was de Duinenburg ook verlaten. Het inschepen gelukte, zonder dat de vijand het bemerkte. De schepen zeilden heen.

Graaf van Moerheidé leunde over de verschansing. Hij weende om zijn Vlaanderen...

Wouter van Dillen lag in een hangmat. Jacqueline verpleegde hem. Maar de zieke had koorts en was zich van niets bewust.

Den volgenden morgen bestormden de Spanjaarden al vroeg den Duinenburg. Ze ondervonden natuurlijk geen weerstand, al wapperde daar nog het Oranje, wit en blauw. De aanvallers vreesden een list. Wantrouwend gingen ze verder. De stoutsten beklommen de ladders en toen merkten ze dat de Duinenburg verlaten was.

De generaal had bevel gegeven bij de inneming het gansche garnizoen te dooden, behalve de aanvoerders die op 't schavot moesten sterven. Hij vloekte van woede, toen Isegrim en zijn bende onvindbaar bleken. Men miste eenige schepen in de haven en toen begreep men, dat de rebellen over zee waren gekomen.

De Duinenburg werd in brand gestoken. De generaal zocht slachtoffers in verdachte burgers, maar den volgenden dag gaf de regeering bevel een algemeene kwijtschelding te verleenen.

IN ENGELAND.

Wouter van Dillen, ontwaakte uit een lange bezwijming. Verdwaasd keek hij op... Naast zijn legerstede zaten zijn moeder, Livina en Agneta...

— Waar ben ik? stamelde hij.

— Veilig in Engeland, antwoordde mevrouw van Dillen. Wees nu maar rustig...

— En de Duinenburg?... O, 't is waar... alles is mislukt... Isegrim kwam het mij zeggen...

— En van toen af, weet ge niets meer. Ze hebben u op het schip gebracht en God geleidde u en al de anderen veilig in Engeland. Ze zeiden, dat gij zoo dapper gestreden hadt en gewond waart geworden. Graaf van Moerheidé kwam er ons zelf op voorbereiden... O, ik schrok zoo geweldig... Maar de wondheeler gaf ons dadelijk hoop. En nu ontwaakt ge... Uw koorts is weg...

— Ik voel me goed, moeder.

— Maar ge moet nog veel rusten.

— Waar zijn we?

— Te Dover...

— En allen zijn behouden over?

— Ja... Maar graaf van Moerheide is met een aantal partijgenooten naar Londen gereisd... Hij zal ons bezoeken...

De herinneringen bij Wouter werden levendiger... En hij zag in den geest Jacqueline en de Lowy... Hij mocht aan haar niet meer denken...

— We zijn hier met drieën om u te verplegen, hernam mevrouw van Dillen...

Wouter keek Livina en dan Agneta aan en knikte hen glimlachend toe. Zijn vader kwam ook en Adelbert van Loo. Ze spraken even. De oude heer van Dillen zei dan, dat ze bij de familie te Londen verwacht werden, zoodra Wouter kon reizen... Maar de zoon moest nog lang rusten...

Wouter genas spoediger dan de heelmeester het verwacht had. Weldra kon hij opzitten. Van Moerheide bracht hem een bezoek. Hij was nu te Londen gevestigd... Met genoegen vernam hij, dat de van Dillens er ook kwamen. Van Moerheide zou later echter weer naar Holland gaan en deel nemen aan den strijd.

... ..

De oude heer van Dillen had een ernstig gesprek met Agneta van Ramsdijk.

— Jonkvrouw, zei hij, de omstandigheden hebben u in den kring der rebellen gebracht, ofschoon gij natuurlijk aan het oproer geen deel hebt genomen... Maar naar wij vernomen hebben, heeft de regeering algemeene kwijschelding in Vlaanderen verleend. Gij kunt dus, zoo ge liever ginder woont, terugkeeren.

— Stuurt ge me dan heen? vroeg Agneta op droevigen toon.

— O, neen... Maar gij hebt in Vlaanderen uw bezittingen... en door er heen te gaan, zoudt gij ze nog kunnen redden. Indien ge weg blijft, vrees ik, dat de regeering ze zal aanslaan.

— Ge bedoelt ons landgoed, mijnheer van Dillen?

— En de hoeven, welke er bij behooren.

— Nooit zou ik nog in die woning kunnen leven, waar oom vermoord werd en van Rooze mij kwam bedriegen...

— Maar gij kunt de goederen verkoopen...

— O, laat mij bij mevrouw en Livina blijven... Ik zou anders zoo ongelukkig zijn!

— Gij moogt u bij ons geheel thuis gevoelen. Het is niet noodig, dat ik u zulks uitvoerig betuig, hernam de heer van Dillen. Maar ik achtte het mijn plicht u toch op den toestand te wijzen. Ge wenscht dus niet naar Vlaanderen weer te keeren?

— Neen, mijnheer!

— We zullen dan in elk geval uw belangen in handen geven van een zaakwaarnemer...

— Dus mag ik met uw gezin mee naar Londen gaan?

— Natuurlijk!

— En beschouw mijn geld als het uwe...

— O, neen! Wel wil ik gaarne van u een klein bedrag leenen. Fortuin bezit ik niet en gij weet, hoe ik mijn betrekking verloor. Maar Wouter en ik zullen te Londen wel een broodwinning vinden en dan kan ik u de som terug betalen. Voorloopig zit ik in moeilijke omstandigheden.

Agneta van Ramsdijk was gelukkig, dat zij de familie van Dillen een dienst kon bewijzen en zij zelve bij de goede lieden kon blijven.

Toen Wouter in staat was te reizen, verhuisde men uit het eenvoudig gasthof te Dover naar de Engelsche hoofdstad, waar de van Dillens familie hadden.

JOZEF EN ELZA.

De oude Zacharias, die te Antwerpen bij de hoofdkerk woonde, lag op sterven... De grijsaard had zoo stellig gerekend op de bevrijding der stad. De geweldige teleurstelling greep hem vreeselijk aan. Zacharias werd ziek en nu zei hij zelf, dat zijn uren geteld waren.

Hij had gewild, dat Jozef de stad verliet. Er was iets van de plannen uitgelekt. Men wist, dat Maurits vloot, die te Dordrecht uiteengeslagen werd, voor Antwerpen bestemd was en er handlangers binnen de stad vertoefden. Men deed huiszoekingen. O, ja, alles was in 't geheim gebeurd.

Niet alleen had de Nederlandsche stadhouder en veldheer, Maurits van Nassau een groote vloot verzameld te Dordrecht, maar hij zond ook een leger voorop over land. Met de vloot liep het, zooals we weten, slecht af. Pas van Dordrecht vertrokken, begon het te vriezen, zoodat het touwwerk der schepen hard en onhandelbaar werd. Plotseling verhief zich een storm, die de vaartuigen tegen elkander stootte. Verscheidene zonken, onder andere dat van Maurits, die zelf op de vloot was, zoodat hij met moeite van den dood gered werd.

Het landleger had eveneens tegenslag; het geraakte over de slechte wegen niet vooruit. Maurits had een honderdtal kerels naar Antwerpen gezonden, om op den opgegeven dag brand te stichten. Het Hollandsche leger zou van de verwarring gebruik maken om in de stad te dringen. Bovendien hadden de brandstichters tot taak om als bevroese burgers in het kasteel bescherming te komen zoeken, maar eigenlijk om de bezetting weerloos te maken.

Jozef was aangeduid geweest, om die mannen binnen de veste aan te voeren. Men zou brand stichten in de woningen van Spanjaarden en burgers, die den bezetter het meest dienden.

Maar toen een bode het bericht der mislukking bracht, hield men zich binnen Antwerpen stil. Toch had men hier vermoedens en nam men verdachten gevangen. Zacharias en Elza vreesden ook voor Jozef. Maar Reniers verzekerde, dat niemand zijn schuilplaats kende en hij wilde den ouden man niet verlaten. Hij was dankbaar voor de hem verleende gastvrijheid.

Nu ijld de zieke en in zijn wartaal haalde hij vroegere herinneringen op over Parma en Marnix van Sint Aldegonde, over de Spaansche furie, het beleg, het uitwijken der kooplieden. Nu nog bleek het, hoe innig Zacharias Antwerpen beminde.

Niemand in de buurt scheen te vermoeden, dat de eenzame, de zonderlinge kluizenaar op zijn sterfbed lag. Elza verzachtte zijn laatste stonden... Ze veegde hem 't doodsweet af, bevochtigde zijn lippen, schikte de kussens.

Jozef verrichtte huiswerk en zat ook veel te mijmeren.

Als Zacharias dood was, moest Reniers weer heen. Hij zou terugkeeren naar Holland. Hier kon noch wilde hij blijven... O, zou Elza hem vergezellen? Was hij nog waard, haar tot vrouwe te krijgen, hij, die zijn ouders dood verhaastte, zich eens zoo liederlijk gedroeg.

Maar hij had boete gedaan, was tot inkeer gekomen. Hij redde de beminde uit het vervloekt kasteel, nu weer de eeuwige bedreiging voor de geketende Scheldestad...

Zacharias verloor het bewustzijn... En tegen den morgen ontsliep hij kalm.

Elza en Jozef legden hem af. En nu? Wie zou de kist maken, de dragers halen? Reniers wilde het doen.

— Maar als ze u herkennen, zei het meisje.

— Wie?

— Soldaten van 't kasteel...

— Ik was toen vermomd...

— Makkers uit uw jeugd?

— Maar zij weten niet, waarom ik naar Antwerpen kwam.

— Uw eedgenooten dan... Er moeten er nog zijn en hoe licht is er een verrader onder. Jozef, gij zijt nu gebleven tot uw oom den geest heeft gegeven. Maar thans moet ge vertrekken.

— Naar Holland?

— Ja... Ik beef bij de gedachte, dat ze u aanhouden en ter dood brengen.

— Dus gij hebt mij toch nog lief... ook nu, nadat er weer kalmte bij u is, na al de vreeselijke gebeurtenissen op 't kasteel.

— Behoeft ge dat te vragen? Ik heb den ouden man beloofd, dat ik met u zoo meegaan naar Holland en u huwen.

— O, ge wilt dat!

— Ja... Jozef, maar gij moet nu vertrekken... Geef mij in Holland een adres op... ik beloof u, dat ik volgen zal.

— Maar alleen reizen...

— Dat durf ik wel... Heb ik geen moed betoond?

— Ja, liefste...

— Gehoorzaam me dan! Ga heen, want ik ben soms vreeselijk angstig. O, moesten de Spanjaarden u grijpen...

— Welnu, Elza, ik zal vertrekken en ginder op u wachten. Maar hoe wilt gij oom begraven?

— Met de hulp van kennissen, die ik kan vertrouwen. Bekommer er u niet over! Geef mij een adres op...

Jozef dacht even na. Hij noemde dan den naam eener herberg op de kade te Vlissingen. Daar zou hij zijn geliefde verbeiden...

Nog voor het licht was verliet Reniers de stad, die hij niet had kunnen helpen veroveren.

.....
Een week later kwam Elza te Vlissingen aan. 't Had haar geen moeite gekost Antwerpen te verlaten. Een druk lag over de nu zoo doodsche stede. Overmoediger dan ooit traden de Spanjaarden er op.

Hoe verheugd begroette Jozef zijn beminde. Elza vertelde hem, dat Zacharias eerbiedig ter ruste was gelegd op het kerkhof van Onze Lieve

Vrouw. Kennissen hadden er voor gezorgd. En geen hunner vermoedde, wat er vóór het sterven in het kluizenaarshuisje verhandeld was geworden.

— Antwerpen blijft Spaansch, zei Jozef...

— Wie weet ! De oorlog is niet gëeindigd..., zoo bemoedigde Elza hem. Misschien vestigen we ons nog eens in onze geboortestad.

Ze huwden na eenige weken. Jozef had werk op de scheepswerf... Het jonge echtpaar was gelukkig...

En we moeten toch in verband met Antwerpen nog meedeelen, hoe Jozef weer eens in den legerdienst trad, opnieuw met de hoop Antwerpen van de Spaansche bezetting te bevrijden.

In den Herfst van 1624 was 't garnizoen van het kasteel onbeduidend, daar men de meeste krijgslieden naar Breda gezonden had, welke stad door den bekwamen Spinola belegerd werd. Maurits van Nassau besloot van deze gunstige gelegenheid gebruik te maken, om te trachten Antwerpen in zijn macht te krijgen. Daarom zond hij uit zijn leger duizend voetknechten en twee honderd ruiters en liet het gerucht verspreiden, dat ze naar Bergen-op-Zoom trokken. De drossaard dezer stad, de ritmeester Brouchem, nam de leiding van dezen tocht op zich. Alles moest in 't geheim gaan, om de stad of liever het kasteel te verrassen. Veroverde men die sterkte, dan was men immers meester van Antwerpen. Men nam zijn toevlucht tot list. De kans scheen zeer gunstig. In de Kempen legden Maurits soldaten hun blauwe en oranje sjerpen af en deden er roode om gelijk de Spanjaarden droegen. Volgens de gewoonte der Spanjaarden schilderde men op wagens en karren het Bourgondische kruis.

Zoo konden de Hollanders goed aanzien worden als Spanjaarden en de boeren, aan wie men vertelde, dat deze troepen levensmiddelen naar Lier haalden voor het leger der aartshertogin (de hertog was in 1621 overleden) kregen dan ook geen vermoeden, welke gasten door hun streek trokken. Maurits' soldaten voerden allerlei werktuigen mede, om de muren van het kasteel te beklimmen. Zoo geraakte men ongestoord over de heide, trok de stad om en naderde de sterkte in den nacht. Te Antwerpen vermoedde men niets.

Maar op het slot had een oude krijgsman de nachtwacht, toen de Hollanders voor het kasteel verschenen. Daar de wind den aanvallers gunstig was, vernam de Spanjaard geen gedruisch, ook niet wanneer men reeds de schuitjes in de vesten legde. De schildwacht wandelde heen en weer.

Eensklaps vernam hij een zonderling gerucht. En de soldaat kreeg achterdocht.

— Wat kan dat zijn ! mompelde hij over den muur blikkende.

Hoe verschrok hij ! Daar bemerkte hij talrijke gedaanten en begreep de waarheid.

— De Hollanders ! En onmiddellijk sloeg de Spanjaard alarm. De bezetting stormde aan.

De belegeraars, hun plan ontdekt ziende, weerden zich om naar boven te geraken. Reeds waren vier ladders aan den muur gehecht. Maar de slotvoogd en de bezetting vlogen naar de wallen. De laatste was niet talrijk, doch verzon een list. Ze maakte zooveel geraas, trommelde, blies, schreeuwde zoo luid, dat de Hollanders meenden duizenden vijanden voor zich te hebben, waarna ze verschrikt de vlucht namen, denkende, dat het garnizoen versterkt en het

plan ontdekt was. De schilwacht was fier op zijn ontdekking. De aartshertogin schonk hem een maandelijksche toelage van vijftien kronen en het magistraat vereerde hem met een schoon kleed en een draagband.

De tweede aanslag op Antwerpen was dus mislukt.

Of het geschenk door het stadsbestuur oprecht gemeend was, betwijfelt men, want het kasteel was zeer gehaat.

Jozeef keerde teleurgesteld naar Vlissingen terug...

OUDE LIEFDE.

Wouter van Dillen trad weer in dienst bij zijn oom. Wat was alles anders geloopt, dan toen hij Engeland verliet met het voornemen handel te gaan drijven in Vlaanderen.

In een land onder vreemden meester, heerscht geen welvaart.

— Ik heb het u wel voorspeld, sprak zijn oom. Mijn hart trekt ook naar het gewest, waar ik geboren werd... Maar ik wil vrij ademen, hier kan ik dat... ginder niet. En ik ben blijde, dat ge terug zijt. De familie van Dillen woonde nu in een net huis. Vader werkte eveneens op het kantoor. Roger was er pakhuisbediende. Agneta was als een kind in het gezin... Wouter ging zeer hoffelijk met haar om, maar hij zweeg over hun vroegere verhouding, over hun gevoelens voor 't gekonkel van Pol van Rooze.

Livina hoopte toch, dat alles in orde zou komen... De tijd moest er over gaan. Zij zelve ook leefde in afwachting. Adelbert van Loo had zich naar Frankrijk begeven. Hij wilde van daar uit een poging doen, om zich met zijn vader te verzoenen. Niet dat hij gebruik zou maken van de kwijschelding, aan de rebellen verleend. Maar hij voelde den band aan huis.

Bruno en Bella, die al gehuwd waren, vergezelden hem. De jonge vrouw treurde om haar ouders. En Bruno kon in Engeland niet wennen.

Graaf van Moerheide woonde te Londen bij Jacqueline en haar echtgenoot in. Hij moest rust nemen. Al de avonturen hadden te veel van zijn zenuwen geëischt. En de mislukking der plannen greep hem nog altijd aan.

Zijn medewerkers als de Torenuil, Dirks, Lepelaar, Laurens en anderen waren naar Holland overgestoken. Zij verkozen den soldatenstand.

Baron van Wimpele had zich insgelijks te Londen gevestigd. Er was hier reeds lang een Vlaamsche kolonie, gelijk op veel plaatsen in Engeland.

De vroegere eedgenooten bezochten elkander dikwijls. Wouter vermeed echter zooveel mogelijk Jacqueline. Maar de gevoelens voor haar verstierven...

.....

Zekeren middag was de familie van Dillen naar buiten gegaan. Zij deed een tochtje langs de Theems, in een bekoorlijk landschap. Vader en zoon hadden verlof genomen en genoten ook van het zachte voorjaarsweer en de herleving in de natuur.

Livina speelde met de jongere kinderen. De heer en mevrouw spraken over huishoudelijke zaken.

Wouter zag Agneta een eindje langs den oever wandelen. Hij ging bij haar...

Nooit was de oude liefde gedooft geweest, al had hij het gemeend... De

Lente hing in de lucht en verzachtte ook de gemoederen der menschen. Er was een wedergeboorte allerwegen. Wouter gevoelde zich aangetrokken tot Agneta...

— Liefelijk weer, sprak hij.

— Ja... De Winter is voorbij...

— Een bekoorlijke streek is het hier...

— Ja... Ik dacht aan ons verwoest land... ginds bij den IJzer.

— Verlangt ge naar Vlaanderen terug ?...

— Neen... Ware het vrij... dan misschien wel. En toch... die vreezelijke herinneringen !

— Ge hebt veel doorgemaakt, Agneta.

— Gij nog meer...

— Ja... Maar ieder voelt het zijne...

— Ik dank elken dag God en de Heilige Maagd, dat ik aan een verschrikkelijk gevaar ontkomen ben. O, ik was verblind, toen ik zulk een geloof hechtte aan al de betuigingen van Pol van Rooze ! Gij kunt het mij nog niet vergeven...

— Jawel, Agneta... Dat heb ik u immers gezegd...

— Ge wilt wel, maar het is u niet mogelijk...

— Ik heb er geen wrok meer over... En ik meen het oprecht. Ik heb veel nagedacht. Alles was zoo listig ineengezet, door zulke doortrapte schurken, dat gij in den strik moest vallen. Als zelf mijn vader mij gevangen nam en naar het gerecht leidde, hoe kondt gij dan aan mijn onschuld gelooven. Dit is me nu duidelijk geworden en daarom herhaal ik u, dat alle wrok weg is.

— O, ik dank u...

Agneta keek glimlachend Wouter van Dillen aan. En de jonker voelde neiging haar hand te nemen en zijn liefde te bekennen. Maar hij bedwong zich... Was het beeld van Jacqueline genoeg uit zijn geest verdwenen ? Mocht hij nu reeds Agneta van Ramsdijk tot vrouw vragen ? En zou het niet den indruk wekken, of hij, de nog arme handelaar, die zijn weg te maken had, haar fortuin begeerde, om zijn koopmansschap te bevorderen ?

Geduld oefenen... En Wouter hield de woorden in, die toch uit zijn hart wilden...

Hij sprak weer over de rivier en het landschap... Zoo wandelde hij naast Agneta voort.

Livina zag hen en verheugd zei ze tot haar ouders :

— Het wordt weer goed tusschen Agneta en Wouter.

— Ik denk het ook, stemde mevrouw toe. Maar Wouter heeft heen en weer geslingerd. Hij meende liefde te voelen voor jonkvrouw Jacqueline, niet wetende, dat zij gehuwd was.

— Zoo is het, erkende vader van Dillen. Dat meisje heeft een diepen indruk op hem gemaakt en ik begrijp het... Ga eens alles na : hun zonderlinge kennismaking, de verhouding van Wouter en Isegrim, hun geheime plannen.

— Isegrim had Wouter moeten zeggen, dat Jacqueline gehuwd was, meende de moeder.

— Hij heeft onzen zoon dadelijk gezegd, dat hij geen liefde mocht koesteren voor zijn dochter...

— Jawel, maar zonder de reden op te geven...

— Omdat Isegrim die reden nog geheim wilde houden... Dat was zijn

recht. Maar Wouter is oprecht en verstandig. Hij meed mevrouw de Lowy dadelijk... En nu gaat dat gevoel over. Ik hoop, dat alles weer in orde komt met Agneta. Ze zullen samen gelukkig zijn. Hun liefde werd beproefd. En ik begriip het, dat Agneta hem voor schuldig hield, want zij was, als wij allen, het slachtoffer van den duivel...

Agneta en Wouter kwamen terug gewandeld... Jonker van Dillen begon nu ook met de jongeren te stoeien, als om zijn verlegenheid te verbergen.

Op den terugkeer naar huis was hij even alleen naast Livina.

— Zusje, gij hadt gelijk, sprak hij. Mijn liefde voor Agneta was niet dood...

— O, ik wist het wel, zei Livina verheugd. Ge zijt immers al speelgenooten geweest. Een schaduw is niet blijvend... De zon verdrijft ze weer.

— Hebt gij dat onthouden van Jan Borgelia? Ge zijt zoo poëtisch.

— Borgelia, die lafaard! Hij zal nu wel gedichten maken op de bevrijding der stad.

— O, twijfel daaraan niet...

— Liever dan over hem spreek ik over u en Agneta. Wouter, hebt gij het haar gezegd?

— Nog niet... Er moet nog wat tijd over gaan.

— Maar waarom? Zij wijst u niet af.

— Uit eergevoel. Ik ben arm en Agneta is nog altijd rijk. Ik wil me eerst opwerken in de zaken.

— Maar oom zegt altijd, dat ge een flinke handelaar zijt.

— Maar ik drijf koopmanschap met zijn geld. En 't zou wel lijken of ik plots Agneta's goud begeer.

— Zulke gedachten komen haar niet in den geest, verzekerde Livina. Altijd heeft ze u bemind, zelfes nog in de dagen, toen ze u beschuldigde.

— Begriip nu mijn standpunt...

— Is er niet wat anders? Ik ben steeds zeer openhartig jegens u...

— Ge denkt aan Jacqueline... een gehuwde vrouw...

— O, oordeel niet verkeerd. Ik weet natuurlijk, dat gij Jacqueline vergeet... Maar misschien denkt ge, dat ge haar nog niet genoeg kunt vergeten.

— Gij raadt het...

— 't Is geen raden... Ik ga u meer na, dan ge vermoedt... En het beste middel, om geheel tot rust te komne, zal uw verloving met Agneta zijn. Stel deze niet uit om redenen, waaraan niemand denkt.

— Laat me nog enkele dagen nadenken. Ik ben vanmiddag al weer veel naderder tot haar gekomen. Dat voelt ge zoo goed als ik.

— Goed, goed! Ik behoef er mij niet mee te bemoeien. Ik wist het wel, dat gij elkaar zoudt terug vinden...

Broeder en zuster haalden de anderen in en in groep wandelden ze de stad binnen...

Dien avond kwamen graaf van Moerheide, de Lowy en Jacqueline op bezoek...

— Wil ik u eens wat vertellen? zei Isegrim. De schout van Veurne, de heer Prijske, wil zich weer verdienstelijk maken jegens zijn Spaansche meesters. Hij is buitengewoon ijverig. Laurens heeft in Vlaanderen vertoefd en me een langen brief bezorgd. De heer Prijske liet nog eens een plakkaat uit-

hangen. Hij beveelt daarin ieder aan mee te werken tot de aanhouding van Jacqueline, de heks van Nieuwpoort.

— Maar hij kan toch wel vermoeden, dat gij allen uitgeweken zijt, merkte de heer van Dillen op.

— Natuurlijk, doch ik doorzie den schurk. Op het plakkaat meldt hij, dat Jacqueline in Engeland is, doch heksen verplaatsen zich door de lucht en dus kan zij in Vlaanderen weerkeeren...

— Ik heb hetzelfde geloofd, bekende de voormalige schout van Nieuwpoort. Goddank, ben ik nu van dat bijgeloof genezen.

Prijcke heeft daarbij een ander doel, vervolgde van Moerheide. Hij zal zorgen, dat die proclamatie ook hier bekend wordt en hoopt, dat mijn dochter eveneens in Engeland gewantrouwd en lastig gevallen zal worden. Maar hij vergeet, dat we hier onder een ander volk leven.

Men sprak hierover nog wat voort. De heer van Dillen kreeg toen gelegenheid, om van Moerheide in een hoek van de kamer een wijle alleen te spreken.

— Ik ben niet gerust, zei hij. Prijcke handelt gemeen, temeer daar hij door uw dochter zelf zijn Adelida terug kreeg. Maar hij kan zijn doel wel eens bereiken.

— Hoe dan ?

— Wij moeten Engeland niet hooger schatten dan het is, al ben ik zeer gevoelig voor de gastvrijheid en de meerdere vrijheid, ons hier verleend. Maar eveneens in Engeland bestaat het geloof aan heksen en vervolgt men ongelukkige vrouwen... Gesteld nu eens, dat men mevrouw de Lowy beschuldigt. De Spanjaarden hebben hier ook hunne geheime agenten. Daarom neem uw maatregelen... Ik zeg het uit ware vriendschap.

— Ge zijt te bezorgd, waarde heer van Dillen. Ik geef toe, dat ook hier nog dat monsterachtig misbruik voorkomt...

— In Holland niet minder, en in Duitschland en Frankrijk... overal !

— Ge hebt gelijk, maar Jacqueline is nu gehuwd, leidt geen eenzaam leven meer... en niets kan tegen haar ingeroepen worden...

— Wees toch op uw hoede !

— Waarlijk ge maakt u noodeloos ongerust.

Al te lichtzinnig sloeg van Moerheide de waarschuwing af. Hij lachte met de bedreigingen van Prijcke...

Vader van Dillen had medelijden met Jacqueline. Ze zat daar zoo gelukkig naast haar echtgenoot en sprak hartelijk met Livina en Agneta. Maar was ze thans waarlijk veilig ? De voormalige schout kon het optimisme van graaf van Moerheide niet deelen.

Wouter onderhield zich met graaf de Lowy. En toen het gezelschap heen ging en hij het tot op straat vergezelde, nam hij afscheid van Jacqueline zonder nog die pijn aan het hart te gevoelen. De erkenning tegenover zich zelf, dat hij Agneta nog innig lief had, bracht reeds rust in zijn gemoed...

DE MACHT VAN DEN LASTER.

Den volgenden morgen kwam van Moerheide opgewonden op het kantoor der heeren van Dillen.

— Jacqueline is aangehouden ! riep hij bedroefd uit.

Vader en zoon sprongen op.

— Voor hekserij ? vroeg de eerste.

— Ja... O, uw vrees was gegrond, en nog treft ons de misdadige hand van Prijcke. Vanmorgen kwamen twee konstabels haar halen. De Lowy protesteerde en hij is meegegaan. Toen hij niet weer keerde, ging ik op informaties. Mijn arm kind werd opgesloten tot nader onderzoek. Men zei, dat zij beschuldigd is van hekserij.

— 't Werk van geheime agenten, verklaarde de oude heer van Dillen. O, ik ken de gerechtelijke praktijken. De macht van den laster is zoo groot.

— Ik ben naar vrienden geloopt, Engelschen. Ze beloven me hun hulp, maar toch ben ik doodelijk ongerust, hernam van Moerheide. O, mag Jacqueline dan nooit gelukkig zijn. De Lowy zit in de wacht. Men weigert naar hem te luisteren. Zal men mijn dochter weer aan die monsterachtige proeven onderwerpen ? Is Engeland dan als het bezette Vlaanderen ? Het is om radeeloos te worden. Heeft uw familie hier invloed ?

— Denkelijk wel, antwoordde vader van Dillen. Ik spreek onmiddellijk over uw kind. En kunt ge mij als getuige dagen, beschik natuurlijk over me. Voer aan, dat ik tot het gerecht heb behoord en weet, hoe lichtzinnig de beschuldiging voortgebracht werd. Wil ik zelf gaan ?

— O, ja...

— Goed, dan vergezel ik u thans.

— Denk eens, dat Jacqueline's leven bedreigd is ! kreet van Moerheide. Wat doen wij tegen enggeestige en wreede rechters, vastgeankerd in hun monsterachtige begrippen. O, ik word gek, als ik aan alle mogelijkheden denk... zelfs aan den brandstapel.

— Kom, niet 't ergste voor stellen !

— Maar men verbrandt ook hier heksen ! Gisteren lachte ik met uw waarschuwing en toch, toe verstandig was ze... Mijn arm, arm kind !

De heer van Dillen ging met van Moerheide mee naar het gerechtsgebouw en vroeg om den heksenmeester te spreken. Na lang wachten werd hij toegelaten bij een ouden magistraat, met vernepen, dom gelaat.

De voormalige schout sprak slechts weinig Engelsch. Hij deed zijn best, om den heksenmeester te vertellen, waarvoor hij kwam. Toen werd deze boos.

— Moei u niet met mijn zaken ! schreeuwde hij. Denkt ge, dat ik niet in staat ben om uit te maken, of die vrouw schuldig is, ja dan neen ! Pak u weg ! Wat zullen vreemdelingen zich met mijn zaken bemoeien ! Het is ongehoord, het is brutaal !

Van Moerheide was hierbij tegenwoordig.

— Heer, zei hij, luister naar ons. Ik pleit voor mijn kind...

— Om hekserij is die vrouw uit Vlaanderen gevlucht. Wij hebben in Engeland al genoeg tooverkollen ! snauwde de oude man.

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.